

Fyra av tio kommuner uppnådde regeringens sysselsättningsmål 2003

Gunnar Hedin²²

Som ett led i EU:s ambitioner att vara den mest konkurrenskraftiga och dynamiska ekonomin i världen år 2010, har den svenska regeringen satt upp egna mål för bl.a. sysselsättningen. Sysselsättningsmålet innebär att 80 procent av befolkningen 20–64 år skulle vara regeljärt sysselsatta år 2004. Med facit i hand kan vi konstatera att andelen sysselsatta det aktuella året var 77 procent. Det fattades således tre procentenheter eller ca 160 000 personer i sysselsättning för att regeringens mål skulle ha uppnåtts. Orsaken var främst den svaga sysselsättningsutvecklingen under 2003 och 2004.

Även på regional och kommunal nivå används regeringens sysselsättningsmål, när målsättning för sysselsättningen diskuteras. Vi har därför anpassat SCB:s Registerbaserade arbetsmarknadsstatistik (RAMS) till det nationella målet, vilket utgår från SCB:s Arbetskraftsundersökningar (AKU). RAMS är den enda källan som kan redovisa officiell sysselsättningsstatistik för små områden som t.ex. kommuner. Den senaste statistiken från RAMS härrör från november 2003 och är den årgång som redovisas fortsättningsvis. Mer om detta finns att läsa i avsnittet Om undersökningen.

Det svenska sysselsättningsmålet utgår från svenska förutsättningar och är mer ambitiöst än EU:s målsättning. För EU är målet att andelen sysselsatta i åldern 15–64 år ska vara minst 70 procent senast 2010. Sverige uppnådde med EU:s åldersavgränsning ca 72 procent i andel sysselsatta för 2004. EU har särskilda mål för kvinnor. För kvinnorna är målet att andelen i åldern 15–64 år med sysselsättning ska vara minst 60 procent år 2010. Sverige uppnådde redan 2004 EU:s samtliga sysselsättningsmål. Den svenska regeringen har ingen särskilt angiven målsättning för kvinnor, utan endast den för personer 20–64 år. I Sverige är skillnaden mellan könen relativt liten. Andelen kvinnor i sysselsättning i Sverige var 75 procent år 2003 och för män 79 procent.

²² Författaren är utredare vid enheten för företags- och registerbaserad sysselsättningsstatistik vid SCB. Förfrågningar kan ställas direkt till författaren via e-post med adress fornamn.efternamn@scb.se.

Smålandslän i topp, Skåne län i botten år 2003

Eftersom regeringens sysselsättningsmål är ett nationellt mål, behöver inte alla kommuner och län nå upp till 80 procentmålet för att regeringen ska vara nöjd. Vissa regioner har bättre förutsättningar än andra att klara sysselsättningen och flera av dem har nått långt över regeringens mål medan andra ligger på en låg nivå²³. Om 80 procentmålet ska kunna uppnås för hela riket måste dock alla regioner ge ett bidrag till att höja sysselsättningen utifrån sina förutsättningar. Tre län i Sydsverige hade uppnått regeringens mål år 2003. I övrigt låg huvuddelen av länen kring riksgenomsnittet 77 procent. Storstadslänen Stockholms och Västra Götalands län låg strax över rikets nivå med undantag av Skåne län, som låg i botten på listan tillsammans med Norrbottens län (se tabell 19).

Tabell 19

Andel förvärvsarbetande 20–64 år efter län (i rangordning). År 2003

Län	Andel förvärvsarbetande 20–64 år
Jönköpings	83,2
Kronobergs	81,7
Hallands	80,9
Västernorrlands	79,1
Kalmar	79,0
Dalarnas	78,4
Jämtlands	78,2
Stockholms	78,1
Västra Götalands	77,9
Uppsala	77,7
Blekinge	77,6
Södermanlands	77,4
Gotlands	77,2
Örebro	77,1
Västmanlands	77,1
Gävleborgs	76,8
Västerbottens	76,3
Östergötlands	75,8
Värmlands	75,2
Norrbottens	74,3
Skåne	73,3
Riket	77,3

Källa: SCB RAMS 2003.

²³ Sysselsättningsmålet överfört på regional nivå innebär att minst 80 procent av dem som bor i regionen i åldern 20–64 år sysselsatta.

Gnosjö och Habo i topp, Haparanda och Malmö i botten

Andelen sysselsätta i länen varierade mellan 73 och 83 procent. Mellan kommunerna var gapet betydligt större. Gnosjö hade den högsta noteringen med 89 procent och Haparanda den lägsta med 56 procent. I tabell 20 redovisas fördelningen av kommuner per landsdel efter andel förvärvsarbetande 20–64 år. I Götaland uppnådde drygt 50 procent av kommunerna 80 procentnivån medan knappt 40 procent av kommunerna gjorde det i Svealand och 25 procent i Norrland.

Tabell 20
Kommuner fördelade efter andel förvärvsarbetande 20–64 år efter landsdelar

Landsdel	Andel förvärvsarbetande 20–64 år					Summa
	>80 %	78–79 %	77 % = riket	70–76 %	<70 %	
Götaland	53,2	23,0	7,9	13,7	2,2	100
Svealand	37,1	26,8	12,4	21,6	2,1	100
Norrland	24,1	20,4	20,4	29,6	5,6	100
Riket	42,4	23,8	11,7	19,7	2,4	100

Källa: SCB RAMS 2003

Trots att kommunerna i Götaland hade ett högre sysselsättningsdeltagande än i övriga landsdelar, tillhörde de tre kommunerna Malmö, Lund och Landskrona i Skåne de kommuner, som hade den lägsta andelen sysselsatta, dvs. de hade under 70 procent i andel sysselsatta.

Även om regeringens nationella mål inte kunde nås 2004, hade 123 kommuner uppnått detta mål redan 2003. Efter Gnosjö kommun med 89 procent kom Habo och Värnamo kommuner med 88 procent. Förutom Haparanda med 56 procent låg Malmö i botten med 64 procent. Ingen av de tre storstadskommunerna nådde 80 procentmålet. För Stockholms del var andelen förvärvsarbetande 76 procent, för Göteborgs stad 72 och som nämnts tidigare för Malmö stad 64 procent.

Pendling över riksgräns påverkar andelen sysselsatta

En del kommuner som gränsar till våra grannländer har relativt stor arbetspendling över riksgräns. De personer som pendlar till ett grannland ingår inte som sysselsatt i den officiella statistiken, eftersom

SCB saknar uppgift om deras sysselsättning. Det innebär att personer som bor i Sverige och har sitt arbete i grannlandet redovisas som ej förvärvsarbetande i den officiella statistiken. Därmed drar dessa personer ner andelen sysselsatta i de aktuella kommunerna. I ett samarbete mellan fyra nordiska statistiska centralbyråer har pendling mellan grannländerna beräknats för år 2001 på uppdrag av Nordiska ministerrådet.

Eda, Årjäng och Strömstad har stor andel personer som arbetar i Norge

I ovan nämnda studie, som går under namnet Nordisk pendlingskarta, framkom att sex gränskommuner Eda, Årjäng, Strömstad, Haparanda, Torsby och Dals-Ed har en relativt omfattande pendling över riksgrens. Regeringens sysselsättningsmål avser den nationella nivån och behöver inte ta hänsyn till pendling över riksgrens, då den omfattar endast 0,3 procent av den totala sysselsättningen i landet. För enskilda kommuner kan konsekvensen bli betydligt större, som vi kan se i tabell 21. I bedömningen av sysselsättningsnivån för enskilda kommuner bör man därför ta hänsyn till pendling över riksgrens.

Tabell 21

Kommuner med hög andel personer med förvärvsarbete i ett grannland 2001

Kommun	Andel i % med förvärvsarbete i grannland
Eda	11,3
Årjäng	9,8
Strömstad	8,9
Haparanda	6,2
Torsby	4,7
Dals-Ed	4,5

Källa: Nordiska ministerrådet, statistikbyråerna i Sverige, Norge och Finland

Med tillämpning av resultaten från den Nordiska pendlingskartan kan Strömstad, Dals-Ed och eventuellt Årjäng ha uppnått 80 procentnivån 2003, medan Eda och Torsby kan ha uppnått 78 procent, vilket är över riksgenomsnittet. Om hänsyn tas till pendling över riksgrens var det endast Haparanda av de kommuner som finns listade i tabell 21 som inte nådde upp till 70 procentnivån år 2003. För Haparandas del ökar visserligen andelen förvärvsarbetande från 54 procent till drygt 60 procent. Skälet till Haparandas extremt låga

sysselsättningsdeltagande berodde således inte enbart på gränspendlingen till Finland.

Sex kommuner under 70 procentnivån – alla i gränsregioner

De sex kommuner som hade den lägsta andelen sysselsatta i riket, efter att hänsyn tagits till arbetspendling över riksgräns, låg alla i gränsregioner. De hade lägre andel sysselsatta än 70 procent. Dessa kommuner var Haparanda, Malmö, Övertorneå, Pajala, Landskrona och Lund (se tabell 22). Alla sex kommunerna ligger i gränsregioner, varav tre ligger i Öresundsregionen och tre i Tornedalen.

Tabell 22

Kommuner med andel förvärvsarbete 20–64 år under 70 procent

Kommun	Andel förvärvsarbete 20–64 år
Haparanda	55,8
Malmö	64,2
Övertorneå	64,9
Pajala	66,0
Landskrona	67,4
Lund	68,4

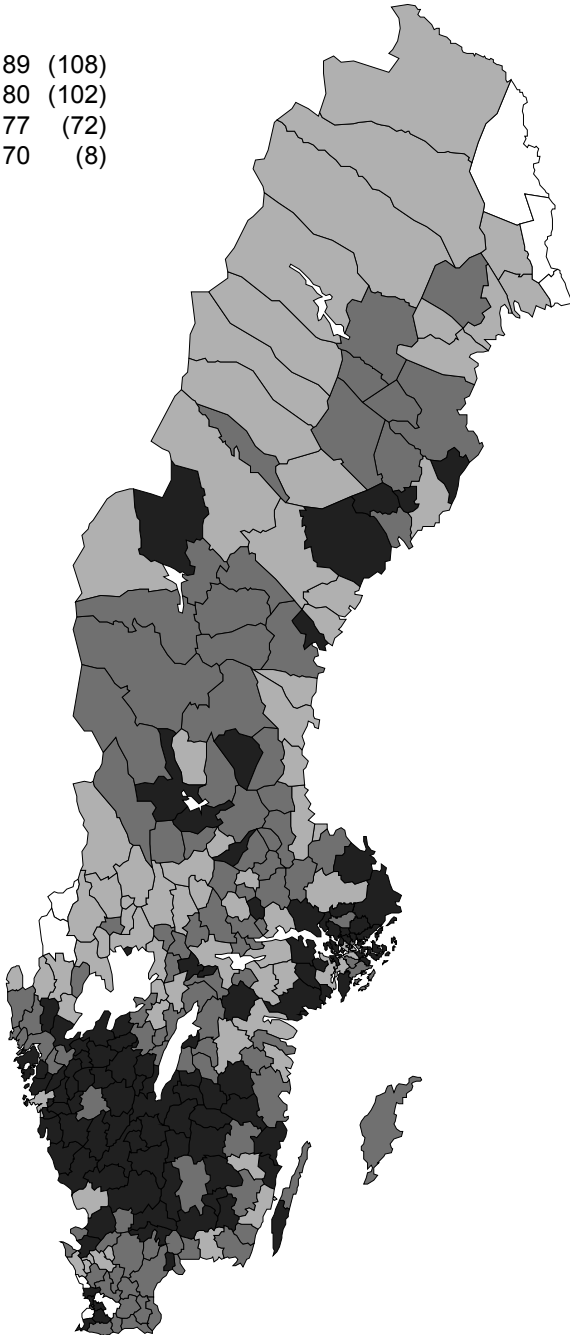
Källa: SCB RAMS 2003.

Kommunerna Malmö, Landskrona och Lund ligger i Öresundsregionen och de har en viss utpendling till Danmark. Antalet personer som berörs är dock få i relation till kommunernas befolkningsstorlek. Därför påverkas andelen förvärvsarbete endast med någon procentenhet av arbetspendlingen till Danmark. Det finns således andra orsaker till varför så få personer har sysselsättning i dessa kommuner.

Haparanda, Övertorneå och Pajala ligger alla i Tornedalen på gränsen mot Finland. Endast Haparanda har en relativt stor andel förvärvsarbete i grannlandet (se tabell 21). Även om vi beaktar pendlingen till Finland hade Haparanda den lägsta andelen förvärvsarbete i Sverige år 2003.

Figur 19
Andel sysselsatta 20–64 år i kommuner enligt RAMS 2003 uppräknad till AKU-nivå

- 80 till 89 (108)
- 77 till 80 (102)
- 70 till 77 (72)
- 55 till 70 (8)

Om undersökningen

Regeringens målsättning avser sysselsättningssituationen för hela landet. SCB:s Arbetskraftsundersökningar (AKU) används som verktyg för att kunna se i vad mån målet uppnås. Dock har regeringen valt att inte använda sysselsättningen enligt AKU ograverat, utan försökt att inkludera enbart dem som ingår i "den reguljära arbetsmarknaden". Från de sysselsatta enligt AKU:s årsmedelvärden har därför följande grupper exkluderats: "Friårslediga samt sysselsatta i de konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska programmen allmänt anställningsstöd, förstärkt anställningsstöd, särskilt anställningsstöd till personer över 57 år och start av näringsverksamhet".

I många län och kommuner har man på eget initiativ satt upp liknande mål. För att kunna jämföra sig med målet för riket måste kommuner och även flertalet län använda en annan statistikkälla än AKU för sin mätning. Den registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken (RAMS) är en totalundersökning och därmed det naturliga valet av källa i detta sammanhang. I RAMS redovisas statistik om sysselsättning årligen för bl.a. kommuner och län.

RAMS får av metodstatistiska skäl en något lägre sysselsättning än AKU. Eftersom regeringens målsättning baseras på en snävare population än den i RAMS, måste förvärvsintensiteten i RAMS justeras så att den sammanfaller med AKU:s redovisning enligt det nationella sysselsättningsmålet. En kvot har därför beräknats med den egenskapen att RAMS på riksnivå ger samma sysselsättningsnivå, som den till regeringens mål korrigerade AKU. För AKU utnyttjas årsgenomsnittet på riksnivå (också enligt regeringens direktiv).

Tabell 23
Beräkning av uppräkningsfaktorer på riksnivå för tillämpning av RAMS-statistik på regional nivå

	RAMS	Korr AKU	Uppräkningsfaktor
1999	73,9 %	76,4 %	1,034
2000	75,2 %	77,9 %	1,036
2001	75,7 %	78,1 %	1,032
2002	75,9 %	77,8 %	1,025
2003	75,1 %	77,2 %	1,030

Vid beräkningar för 2003 räknas därför RAMS upp med faktorn 1,03. För riket betyder det att andelen förvärvsarbetande enligt RAMS räknas upp från 75,1 till 77,3 procentenheter.

Ovanstående uppräkningsfaktorn på 1,03 tillämpas för varje kommun och län för att skatta andelen sysselsatta utifrån den nivå som anges i regeringens mål. Även om det skulle finnas lokala och regionala variationer i uppräkningsfaktorn, finns det anledning att anta att dessa har marginell betydelse för slutresultatet. Den metod som presenteras gör inte anspråk på att vara en officiell SCB-statistik, utan ett hjälpmedel för dem i kommuner och län som önskar en ungefärlig och jämförbar bild av hur de ligger till i relation till regeringens sysselsättningsmål. Med den beskrivna metoden har man utnyttjat såväl styrkan hos AKU på riksnivå som styrkan hos RAMS på kommunnivå.

Tabell 24

Andel sysselsatta i åldern 20–64 år i kommuner utgående från RAMS 2003 (utan hänsyn tagen till gränspendling). Redovisningen är anpassad till AKU-nivå och övriga regler som gäller för regeringens sysselsättningsmål

Rang	Kommun	Sysselsatta 20–64 år i %	Rang	Kommun	Sysselsatta 20–64 år i %
1	Gnosjö	89	41	Ulricehamn	83
2	Habo	88	42	Staffanstorp	83
3	Värnamo	87	43	Tyresö	83
4	Tranemo	87	44	Svenljunga	83
5	Knivsta	87	45	Lidköping	83
6	Nykvarn	87	46	Alingsås	83
7	Kungsbacka	86	47	Eksjö	83
8	Öckerö	86	48	Herrljunga	83
9	Älmhult	86	49	Vara	82
10	Bollebygd	86	50	Mark	82
11	Ekerö	86	51	Nässjö	82
12	Salem	85	52	Tingsryd	82
13	Gislaved	85	53	Vännäs	82
14	Vallentuna	85	54	Hammarö	82
15	Ljungby	85	55	Sävsjö	82
16	Vaggeryd	85	56	Oskarshamn	82
17	Ydre	85	57	Mullsjö	82
18	Härreda	85	58	Gnesta	82
19	Värmdö	85	59	Sollentuna	82
20	Alvesta	85	60	Möndal	82
21	Lerum	85	61	Stenungsund	82
22	Vetlanda	85	62	Varberg	82
23	Vårgårda	85	63	Tjörn	82
24	Grästorp	84	64	Ale	82
25	Håbo	84	65	Strängnäs	82
26	Österåker	84	66	Partille	82
27	Hylte	84	67	Skara	82
28	Lessebo	84	68	Östhammar	82
29	Trosa	84	69	Nacka	82
30	Götene	84	70	Mönsterås	82
31	Svedala	84	71	Tidaholm	82
32	Essunga	84	72	Mora	82
33	Aneby	84	73	Robertsfors	82
34	Kungälv	84	74	Vellinge	82
35	Kävlinge	84	75	Kumla	81
36	Lomma	84	76	Kinda	81
37	Vaxholm	84	77	Tranås	81
38	Uppvidinge	84	78	Emmaboda	81
39	Täby	83	79	Finspång	81
40	Vimmerby	83	80	Bromölla	81

Tabell 24 (forts.)

Rang	Kommun	Sysselsatta 20–64 år i %	Rang	Kommun	Sysselsatta 20–64 år i %
81	Vänernborg	81	121	Norsjö	80
82	Ovanåker	81	122	Vindeln	80
83	Mörbylånga	81	123	Heby	80
84	Falköping	81	124	Östra Göinge	79
85	Upplands-Bro	81	125	Mjölby	79
86	Osby	81	126	Nordmaling	79
87	Upplands-Väsby	81	127	Ockelbo	79
88	Enköping	81	128	Mariestad	79
89	Falkenberg	81	129	Härjedalen	79
90	Vadstena	81	130	Ystad	79
91	Jönköping	81	131	Torsås	79
92	Färgelanda	81	132	Sölvesborg	79
93	Surahammar	81	133	Hallsberg	79
94	Järfälla	81	134	Sigtuna	79
95	Örnköldsvik	81	135	Nybro	79
96	Lekeberg	81	136	Gagnef	79
97	Norrårlje	81	137	Hörby	79
98	Oxelösund	80	138	Falun	79
99	Säter	80	139	Askersund	79
100	Krokom	80	140	Köping	79
101	Nyköping	80	141	Sandviken	79
102	Timrå	80	142	Haninge	79
103	Ängelholm	80	143	Vingåker	79
104	Laholm	80	144	Höganäs	79
105	Orust	80	145	Sundbyberg	79
106	Nynäshamn	80	146	Ödeshög	79
107	Bjurholm	80	147	Växjö	79
108	Leksand	80	148	Karlsborg	79
109	Söderköping	80	149	Avesta	79
110	Markaryd	80	150	Uddevalla	79
111	Boxholm	80	151	Arboga	79
112	Åtvidaberg	80	152	Åmål	79
113	Lidingö	80	153	Tanum	79
114	Berg	80	154	Ragunda	79
115	Lindesberg	80	155	Malå	79
116	Sundsvall	80	156	Skövde	79
117	Änge	80	157	Huddinge	79
118	Hjo	80	158	Tierp	78
119	Sotenäs	80	159	Skurup	78
120	Hofors	80	160	Fagersta	78

Tabell 24 (forts.)

Rang	Kommun	Sysselsatta 20–64 år i %	Rang	Kommun	Sysselsatta 20–64 år i %
161	Hallstahammar	78	201	Solna	77
162	Arvidsjaur	78	202	Trelleborg	77
163	Eslöv	78	203	Örkelljunga	77
164	Trollhättan	78	204	Gotland	77
165	Bräcke	78	205	Olofström	77
166	Västervik	78	206	Hedemora	77
167	Nora	78	207	Borgholm	77
168	Malung	78	208	Lilla Edet	77
169	Höör	78	209	Kristianstad	77
170	Sala	78	210	Storfors	77
171	Hässleholm	78	211	Älvkarleby	77
172	Boden	78	212	Laxå	77
173	Svalöv	78	213	Arjeplog	77
174	Kungsör	78	214	Ludvika	77
175	Östersund	78	215	Borlänge	77
176	Tibro	78	216	Åre	77
177	Sjöbo	78	217	Älvsbyn	77
178	Borås	78	218	Töreboda	77
179	Karlshamn	78	219	Skinnskatteberg	77
180	Vansbro	78	220	Kalmar	77
181	Lysekil	78	221	Nordanstig	77
182	Danderyd	78	222	Sunne	77
183	Karlskrona	78	223	Säffle	77
184	Simrishamn	78	224	Härnösand	77
185	Skellefteå	78	225	Piteå	77
186	Rättvik	78	226	Kiruna	77
187	Degerfors	78	227	Gällivare	76
188	Karlskoga	78	228	Orsa	76
189	Kil	78	229	Forshaga	76
190	Hultsfred	78	230	Sollefteå	76
191	Motala	78	231	Valdemarsvik	76
192	Båstad	78	232	Åstorp	76
193	Älvdalen	77	233	Halmstad	76
194	Tomelilla	77	234	Gävle	76
195	Bollnäs	77	235	Hudiksvall	76
196	Ljusdal	77	236	Norberg	76
197	Lycksele	77	237	Ronneby	76
198	Munkedal	77	238	Bjuv	76
199	Smedjebacken	77	239	Hagfors	76
200	Dorotea	77	240	Bengtsfors	76

Tabell 24 (forts.)

Rang	Kommun	Sysselsatta 20–64 år i %	Rang	Kommun	Sysselsatta 20–64 år i %
241	Södertälje	76	266	Klippan	74
242	Kramfors	76	267	Luleå	74
243	Västerås	76	268	Burlöv	74
244	Stockholm	76	269	Eskilstuna	74
245	Kristinehamn	76	270	Jokkmokk	74
246	Dals-Ed	75	271	Torsby	73
247	Sorsele	75	272	Kalix	73
248	Flen	75	273	Norrköping	73
249	Katrineholm	75	274	Vilhelmina	73
250	Örebro	75	275	Helsingborg	73
251	Mellerud	75	276	Strömstad	73
252	Strömsund	75	277	Söderhamn	73
253	Uppsala	75	278	Storuman	72
254	Gullspång	75	279	Göteborg	72
255	Grums	75	280	Botkyrka	72
256	Munkfors	75	281	Överkalix	72
257	Högsby	75	282	Ljusnarsberg	71
258	Perstorp	75	283	Årjäng	70
259	Filipstad	75	284	Lund	68
260	Arvika	75	285	Landskrona	67
261	Karlstad	75	286	Pajala	66
262	Umeå	74	287	Eda	66
263	Linköping	74	288	Övertorneå	65
264	Åsele	74	289	Malmö	64
265	Hällefors	74	290	Haparanda	56